
Serie: Op de groei

In de serie 'Op de groei' komen uiteenlopende aspecten van de religieuze opvoeding - van voor de geboorte tot na de pubereit - aan de orde. De naam van de serie duidt zowel op de groei van het kind als op de groei die de opvoeder zelf gaandeweg doormaakt. Na de eerste bijdrage over verwachting en zwangerschap gaat Nelle Amons in onderstaand artikel in op het geboorteproces.

Wie wordt er geboren?

door Nelle Amons (gemeente Driebergen)

Als een kind geboren wordt, dringt zich de vraag op wat voor een mens dit kind, dat zojuist het levenslicht heeft aanschouwd, is en zal worden. Wat is eigenlijk een kind, wat brengt het kind met zich mee? Waarom zijn we er zo blij mee?

Deze vragen kwamen bijna onontkoombaar op bij een jonge moeder, die voor de eerste keer aan de wieg van haar eerstgeborene stond. Heel voorzichtig en nog onvast op haar benen liep zij naar de wieg. Wat ze daar zag liggen was een piepklein mensje, bijna als een pop, met een fijngesneden gezichtje. Maar wat ze beleefde was totaal anders: ze ervoer de hele kamer gevuld door een wezen dat zo groot was, dat ze het niet kon bevatten. En ze vroeg zich af: 'Moet dit wezen in dat kleine lichaampje gaan passen? Hoe moet ik dat opvoeden?' Ze dacht terug aan de geboorte. Hoe er na twee dagen, vele weeën en anderhalf uur persen, een prachtig mooi meisje geboren was dat haar, toen zij net zwanger was, haar naam had verklaapt. Hoe ze besefte dat zij nu moeder geworden was en haar man vader! Dat het besef daarvan nauwelijks tot haar was doorgedrongen, omdat ze zo moe was geweest na alle doorstane pijn en inspanning. Dat ze er met haar man op dat moment eigenlijk niet over gepraat had, maar dat zij allebei heel intens hadden beleefd, dat van de ene op de andere minuut een heel nieuwe fase in hun leven

samen was aangebroken. Dat zij met verwondering en veel vertedering samen naar hun dochttertje hadden gekeken, dat een eerste poging deed om aan de borst te drinken.

Er kwam nog zo'n moment van verwondering, toen na ongeveer zes weken het kleine meisje tegen haar begon te glimlachen en terug te 'praten' in een nog onbegrijpelijke taal en zij het gevoel had, dat zij een intens en diepgaand gesprek met haar dochttertje voerde, terwijl er toch alleen maar geluidjes en bewegende lipjes waren. En ze dacht bij zichzelf: "Wat vertelt zij ons dan? Hoe kan ik, hoe kunnen wij dat horen?"

Door de knieën

Met Marjolein te Pas, geestelijke in Driebergen, sprak ik over dergelijke vragen, omdat zij op een gemeenteavond heel treffende dingen over kinderen had gezegd: "Het kindzijn is een heel belangrijk stadium van het menszijn. Vanuit de volwassene gezien, is het een 'nog niet', maar vanuit de geestelijke wereld is een kind een 'niet meer'." Mattheüs 18, vers 10 zegt over kinderen "Want ik zeg u: hun engelen in de hemelen zien zonder ophouden het aangezicht van mijn Vader die in de hemelen is". Het kind loopt met zijn hoofd nog in de sterrenwereld, zeker als het nog jong is. Het is alsof er met het kind een grote wijsheid meekomt, door een nulpunt, door de engte van de geboorte heen. Deze wijsheid, die

Cora Bakker (gemeente Amsterdam) met Joas

soms in kinderuitspraken naar buiten komt, kijkt je door kinderoogen aan. Het is van eminent belang dat ouders deze spiritualiteit ruimte geven. Dat zij door de geboorte van hun kind in hun ziel opengaan, zoals de moeder zich lichamelijk opent. Dat zij er oog en oor voor hebben, zoals de volgende anekdote vertelt. Opa en kleinzoon maken een wandelingetje. Plotseling roept de kleinzoon: "Opa, moet je kijken, zo mooi!" En dan laat hij zijn opa door de knieën zien. Waarop opa door de knieën gaat en met de ogen van zijn kleinzoon kijkt naar het nietige bloemetje. Kleine kinderen wijzen hun ouders en groot-

ouders op het spirituele. Maar je moet als volwassene dan 'door de knieën', zoals de Koningen bij het Kerstkind. Eens sprak Rudolf Frieling uit: "Een geweldige toevloed aan goddelijk leven komt door de eigen kinderjaren en door kinderen überhaupt naar ons toe". Als je deze gedachte volgt, zijn kinderen als het ware een doorgeefluik, dat helaas al bij de geboorte krassen kan oplopen.

Kind en ouders worden geboren

Het is onvermijdelijk dat het kind beschadigingen oploopt, maar we kunnen wel proberen (aanstaande) ouders zo te begeleiden dat voor, tijdens en na de geboorte van hun kinderen er zo min mogelijk krassen komen in dat doorgeefluik en met name geen diepe. Om meer te weten te komen over wat belangrijk is bij de begelei-

ding van aanstaande en nieuwbakken moeders/ouders, heb ik een gesprek met Cora Bakker, zelfstandig kraamverzorgster in de regio Amsterdam, begeleidster 'van de conceptie tot de doop' zoals zij zelf zegt.

Toen haar moeder het tiende kind kreeg en Cora na de geboorte, die zij samen met haar zusje in de tuin zittend moest afwachten, aan de hand mocht gaan kijken in de wieg, wist ze: ik word kraamverzorgster. Dus zorgde zij dat ze na een niet afgemaakte opleiding tot verpleegkundige en een huwelijk waarin zij niet gelukkig was, een opleiding tot kraamverzorgster volgde en afmaakte. Na een heel aantal jaren werken voor een

bureau, vestigde zij zich als zelfstandig kraamverzorgster, sinds een paar jaar samen met een compagnon. Zij geven gedurende acht dagen zorg, in totaal 49 uur. Twee à drie keer per maand begeleiden zij zo nieuwe ouders. Voor de verloskundige hebben zij vanaf de zesde maand, als zij een huisbezoek afleggen, dan al de controles uitgevoerd; gewoonlijk kennen zij dus de aanstaande moeder of ouders.

Vanaf dat moment proberen Cora en haar collega de aanstaande moeder zo te begeleiden dat zij, als het moment van de geboorte daar is, in haar kracht gaat staan, dus het geboorteproces zelf in de hand neemt en niet door angst overmand raakt. Want angst knijpt samen, geeft afsluiting, verhindert dat de barendende zich opent. Cora beleeft de uitdrijving als een vuurproces, als 'in brand staan'. Ze ervaart bij de geboorte eenzelfde sfeer als bij het sterven, zoals ook Marjolein te Pas dat uitsprak. Ook gaat de geboorte menigmaal gepaard met een identiteitscrisis voor beide partners, die nu plotseling ouders worden en hun ziel moeten openen voor iets geheel nieuws. Het kind wordt geboren, maar ook de ouders worden als het ware geboren en dat moet verwerkt worden.

Vaak komt deze verwerking tekort. Cora vindt ook, dat de moeder na de geboorte begrensd moet worden, zou moeten rusten, slapen, niet alsmear bezoek ontvangen, maar zelfs door een sluitlaken, gezonde voeding en eventueel massage geholpen moet worden om het geboorteproces te verwerken en in het moederschap te groeien. Zij denkt dat het ook heel goed zou zijn, als moeder en kind het eerste jaar samen zouden zijn, maar dat is in onze tijd een wat 'ouderwetse gedachte'. De moeder zou dan alle tijd hebben om met aandacht en passie de (borst)voeding te geven, haar kind te bakeren, er met verwondering en bewondering naar te kijken, het in zich op nemen, te praten met haar kind, liedjes te zingen en spreuken te zeggen. Maar jammer genoeg

doet een moeder een geboorte er tegenwoordig niet zelden even bij: na korte tijd gaat het kind naar de crèche en de moeder weer aan het werk.

Voor de verbinding van kind en moeder is huid-huid contact heel belangrijk en daarom wordt de pasgeborene direct op moeders borst gelegd nadat hij droog is gemaakt, waarbij het babysmeer zoveel mogelijk behouden blijft, warm met een mutsje op het hoofdje en ingebakerd. De leefregels van vroeger: rust, reinheid en regelmaat gelden nog steeds, maar liefde, licht en lucht, borstvoeding, bakeren en bewustzijn/kijken zijn belangrijke pijlers geworden.

Pas als ook de nageboorte is verschenen, ontvangen de nieuwe ouders gelukwensen, want daarmee is de geboorte voltooid. Cora richt zich bij een geboorte als het enigszins kan steeds met een gebed tot de wereld waar het kind vandaan komt en vraagt daaraan hulp. Soms merken de aanstaande ouders dat en zijn er dankbaar voor. Terwijl ik zo met Cora praat, rijst steeds duidelijker het beeld in me op van Maria in het Kerstspel, die haar armen omhoog heft om het kind in ontvangst te nemen. Een oerbeeld voor wat geboorte is?

Wie is de grootste?

Mijn beginvraag 'Wie wordt er geboren?' is met dit alles niet beantwoord. Maar wel is duidelijk geworden dat je, wil je een begin van een antwoord vinden, ongelooflijk goed moet opletten. Niet alleen op het proces van de geboorte, maar ook op de manier waarop je als moeder, als ouders in je ouderschap groeit, de geboorte verwerkt en vooral naar je kind kunt 'kijken' met al je zintuigen, het in je op kunt nemen, zodat het – misschien – in je gaat spreken en je iets vertelt van wie het is en wil worden. Dat geeft jou dan misschien de sleutel in handen voor de vraag, die de moeder waarmee ik dit verhaal begon, zich stelde: 'Hoe moet ik dit wezen, dat zo groot is, opvoeden? Welke vraag stelt dit kind aan mij, aan ons?'

Het verhaal van de grootvader en zijn kleinzoon vertelt ons: we moeten door de knieën en het kind als het ware zelf vragen wat het nodig heeft. Wij moeten leren verstaan wat het kind aan wijsheid meebrengt over wie het is.

Daarover zegt Mattheus 18, vers 11, een vers dat ik ervaar als een zoekrichting, een oriëntatiepunt als je een antwoord wilt vinden op mijn beginvraag: "Op hetzelfde uur kwamen de leerlingen tot Jezus en vroegen: Wie is toch de grootste in het Rijk der hemelen? En hij riep een kind tot zich, plaatste het

in hun midden en zei: Ja, zo is het, ik zeg u: Indien gij niet wederom wordt als de kinderen, zult gij het Rijk der hemelen nooit binnengaan. Wie dan in deemoed klein zal worden als dit kind, die is de grootste in het Rijk der hemelen. En wie het wezen van zulk een kind in zich opneemt terwille van mijn Naam, neemt Mij op. Wie echter de innerlijke wording van een van deze kleinen, die in Mij geloven, verstoort, hem ware het beter, dat een molensteen om zijn hals gehangen en hij in de diepte der zee verdronken werd."

Een meisje van vier jaar vraagt aan haar pappa die priester is: "Waarom moet je altijd de dienst houden als iemand is gestorven?" "Om te helpen je weg te vinden naar de hoge engelen", is het antwoord. Zij zegt: "Die weg is toch makkelijk, gewoon naar boven". Broer van zes zegt: "Nou, ik zou het niet meer weten hoor".

Wanneer u een ervaring uit de religieuze opvoeding van uw (klein)kind wilt delen met de lezers van 'In beweging', stuur uw bijdrage (max. 200 woorden) dan naar het redactieadres, zie binnenzijde vooromslag.